

Asia: VN/12247/2026

Osallistu työ- ja elinkeinoministeriön virkapuheenvuoron valmisteluun

Elinkeinoelämä uudistuu ja alueiden elinvoima vahvistuu

1. Ongelma / haaste

Tekoäly muovaa luovaa alaa ennennäkemättömällä nopeudella. Teknologinen kehitys on mahdollisuus luovan työn tekijöille, kunhan tekoälyä kehitetään ja käytetään vastuullisesti – tekijöitä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen. Tekoälyä kehittävät yhtiöt eivät kuitenkaan toimi yleisön ja tekijöiden ehdoilla, vaan pahimmillaan heikentävät meidän kaikkien digitaalista turvallisuutta.

1. Ratkaisut ongelmaan / haasteeseen

Tekoälyn aikakaudella on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että luovaa alaa suojaa ajantasainen tekijänoikeuslainsäädäntö. Sillä on turvattava luovan työn tulokset, jottei niitä voi käyttää kielimallien koulutusaineistona ilman lupaa ja korvausta. On myös välttämätöntä keksiä eurooppalaisia ratkaisuja teknologiselle riippuvuudelle yrityksistä, jotka eivät piittaa sääntelystä. Koska tekoäly tekee disinformaation levittämisestä aiempaa helpompaa, tarvitaan investointeja niin journalistiseen mediaan kuin media- ja tekoälylukutaitoon. Toimiva, elinvoimainen journalistinen media on paras lääke väärää tietoa ja vaikuttamisyrittäjiä vastaan.

2. Ongelma / haaste

Moni media- ja kulttuurialan tekijä luo itse oman työpaikkansa. Freelancereilla ja pienyrityksillä pitää olla todellinen mahdollisuus neuvotella työnsä ehdoista ja tekijänoikeuksista, ja ammattiliittojen on voitava edustaa heitä.

2. Ratkaisut ongelmaan / haasteeseen

Itsensätyöllistäjien kollektiivinen neuvotteluoikeus on varmistettava tuomalla EU-komission suuntaviivat kansalliseen lakiin tai vaikuttamalla EU-lainsäädäntöön.

3. Ongelma / haaste

Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa ei ole pysyvää mediatukea. Myös suomalainen riippumaton ja luotettava tiedonvälitys tarvitsee suojelua ja tukea kilpailussa kansainvälisiä alustajättejä vastaan. Viidentoista viime vuoden aikana journalistien määrä on Tilastokeskuksen mukaan vähentynyt noin kolmella tuhannella. Jotta Suomeen ei syntyisi uutiserämaita, tarvitaan nopeita toimia.

3. Ratkaisu ongelmaan / haasteeseen

Lehtien ja kirjojen arvonlisävero on poistettava, koska suomalaisilla on oltava mahdollisuus kohtuuhintaiseen lukemiseen. Journalistiselle medialle on myös luotava toimitukselliseen työhön ja digikehitykseen kohdistettu pysyvä, 30 miljoonan euron vuosittainen suora mediatuki.

Yleisradion rahoituksen on lisäksi oltava eurooppalaisen mediavapaussäädöksen vaatimalla tavalla riittävää ja ennakoitavaa. Yle on tärkeä osa tiedon ja demokratian infrastruktuuria, eikä sen kohtalo saa olla kiinni politiikan suhdanteista.

Työllisyys kasvaa ja osaavan työvoiman saatavuus paranee

1. Ongelma / haaste

Luova ala voisi olla yksi Suomen talouskasvun vetureista. Sen sijaan se kärsii säästöjen kurimuksessa. Kulttuurialalla on merkittävä työllistävä vaikutus ja se tuottaa valtiolle verotuloja enemmän kuin sitä julkisesti rahoitetaan. Siihen nähden alan julkinen rahoitus on nykyisin riittämätöntä.

<https://journalistiliitto.fi/fi/journalistiliiton-kysely-av-alalla-tuotantoyhtioissa-laajaa-tyottomyytta-ja-epatoivoa-tuotantokannustimisesta-saatava-apua/>

1. Ratkaisut ongelmaan / haasteeseen

Kulttuurin rahoitus on nostettava yhteen prosenttiin valtion budjetista. Esimerkiksi av-alan apurahoja jakavien toimijoiden, kuten Taide- ja kulttuuriviraston, Avelin ja Suomen elokuvasäätiön rahoitusta on lisättävä. Myös Yle on merkittävä kulttuurin rahoittaja ja tilaaja. Siksi yhtiöön kohdistuvat leikkaukset heikentävät työllisyyttä myös laajemmin kulttuurialalla. Luovan alan kasvustrategia tarjoaa valmiin työkalupakin luovan talouden yritysten kasvun edistämiseen.

2. Ongelma / haaste

Kansainväliset suoratoistojätit houkuttelevat yleisöä sisällöillään, mutta tarjoavat mielellään kaikille yhtä ja samaa. Siksi ne on veloitettava tekemään sisältöjä myös pienille kieli- ja kulttuurialueille. Tämän mahdollistaa EU:n AVMS-direktiivi, joka antaa valtiolle oikeuden vaatia yhtiöitä rahoittamaan suomalaisia av-tuotantoja.

Suomi menettää elokuva- ja tv-tuotantoja muille maille, jotka tukevat ulkomaisia tuotantoja avokätisemmin ja ennakoitavammin.

2. Ratkaisut ongelmaan / haasteeseen

AVMS-maksuvelvoitteen toimeenpano tukee sekä kulttuuri- että elinkeinopolitiikkaa ja ennen kaikkea suomalaisia tekijöitä ja yrityksiä. Se voi tuoda Suomessa av-alalle toistakymmentä miljoonaa euroa lisätuloja, pääosin ulkomaista rahaa. Velvoitteen kriteereillä on tärkeää varmistaa, että se työllistää Suomessa asuvia av-alan ammattilaisia, mahdollistaa alan kehittämisen ja kasvattaa verotuloja.

Av-tuotantokannustin on vakiinnutettava ja tuotava osaksi valtiontalouden menokehystä. Lisäksi sen myöntövaltuutta on nostettava merkittävästi nykyisestä. Kannustimen tavoitteena on paitsi

houkutella ulkomaisia tuotantoyhtiöitä kuvaamaan elokuvia ja sarjoja Suomessa, myös edistää kotimaisten elokuvien kansainvälistä rahoitusta ja jakelua. Kannustimen kriteereitä on siksi muutettava niin, että kotimaisten tuotantoyhtiöiden on helpompi saada rahoitusta. Esimerkiksi dokumenttielokuvan kohdalla kokonaisbudjetti on kriteereissä liian korkea (650 000 euroa). Myös vaadittuja vähimmäiskulutuksen summia on laskettava. Tällä hetkellä niin pitkän näytelmäelokuvan, dokumenttielokuvan kuin sarjamoitoisen fiktion ja animaation kohdalla vaadittu kulutus Suomessa on 500 000 euroa.

Ja jotta voimme kilpailla Viron ja muiden Baltian maiden kanssa, tulisi maksuhyvitystä nostaa kilpailukykyisemmäksi 25 prosentista tai siihen tulisi tehdä jonkinlainen porrastus tuotannosta riippuen. Virossa maksuhyvitys on jopa 40%.

Suomen elokuvasäätiön maksamien tukien ehdoissa ei edellytetä, että tuotannot toteutetaan Suomessa tai edes kotimaisella työvoimalla. Jatkossa on varmistettava, että tuilla työllistetään pääasiassa kotimaisia av-alan ammattilaisia.

3. Ongelma / haaste

Tekijänoikeuskorvaukset ovat monille luovan alan tekijöille keskeinen osa tulonmuodostusta. Siksi tekijänoikeusjärjestelmän pitää turvata asianmukainen ja oikeasuhtainen korvaus kaikille sisällöntuottajille. DSM-direktiivin toimeenpano ei ole kaikilta osin onnistunut. Tekijällä on oltava tosiasiallinen mahdollisuus saada tieto teoksen käytöstä ja siitä saaduista tuloista.

3. Ratkaisut ongelmaan / haasteeseen

Tämä mahdollistaa tekijän saaman korvauksen kohtuullisuuden arvioinnin. Lisäksi tekijänoikeusriidoille on luotava vaihtoehtoinen, EU-säätelyn edellyttämä riidanratkaisumenetelmä.

On tärkeää löytää tehokkaita, oikeusvarmoja ja myös alkuperäisiä tekijöitä taloudellisesti hyödyttäviä tapoja edistää tekijänoikeudella suojattujen sisältöjen hyödyntämistä. Hyvä keino tähän on yleisen sopimuslisenssin käyttöönotto Ruotsin, Tanskan ja Norjan mallin mukaisesti.

Suomen on myös pikimmiten korjattava EU-oikeuden ja direktiivin vastainen tilanne, jossa yksityisen kopioinnin hyvitys maksetaan valtion budjetista, eikä kerätä kuluttajilta.

Puhtaat investoinnit edistävät ilmastotavoitteiden saavuttamista

1. Ongelma / haaste

-

1. Ratkaisut ongelmaan / haasteeseen

-

2. Ongelma / haaste

-

2. Ratkaisut ongelmaan / haasteeseen

-

3. Ongelma / haaste

-

3. Ratkaisut ongelmaan / haasteeseen

-

Varmavuori Marjaana
Suomen Journalistiliitto ry

Savolainen Petri
Suomen Journalistiliitto ry